

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र

७०८ सदाशिव पेठ, कुमठेकर मार्ग, पुणे ४११०३०

संपर्क क्रमांक (०२०) २४४७ ६९३८

E-mail: evaluationdept@maa.ac.in

Question Bank

Standard : 10th

جماعت : دہم

Medium : Urdu

میڈیم : اردو

Subject : Marathi (Comp)

مضمون : مراٹھی (کمپوزٹ)

March 2021

ہدایت :

۱۔ یہ سوالات کابینک صرف طلبہ کے لیے مثالی سوالیہ پرچے حل کرنے کی مشق کے لیے ہی دیے جا رہے ہیں۔

۲۔ اس بات کو ذہن نشین رکھیں کہ بورڈ امتحانات کے سوالیہ پرچوں میں یہی سوالات نہیں آئیں گے۔

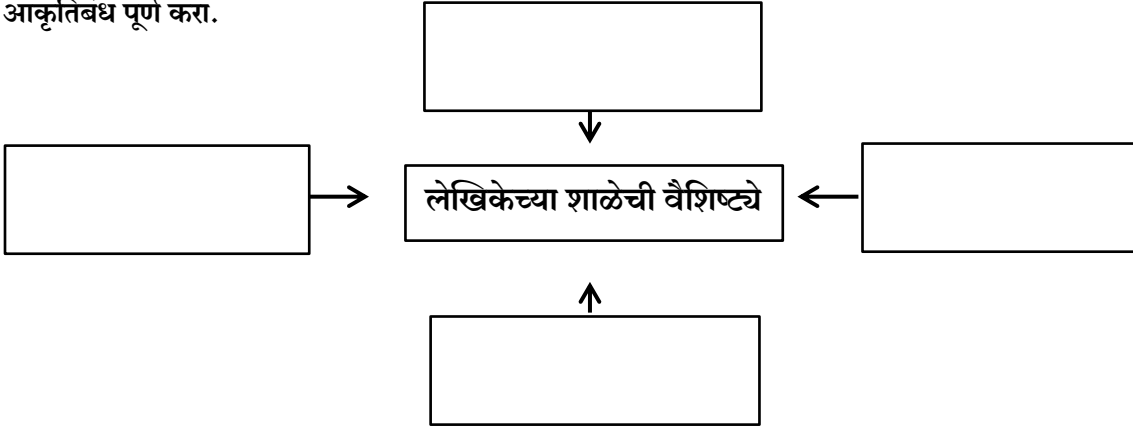
विभाग 2 - गद्य

गद्य क्र.3 : अनाथांची आई - पान क्र.3

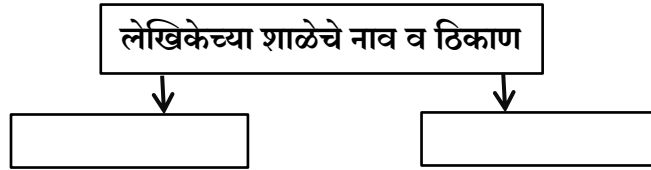
परिच्छेद : मी सिंधुताई सपकाळ ! त्यांनी माझं नाव शाळेत घातलं.

प्र. 1 . {अ} उताऱ्याच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

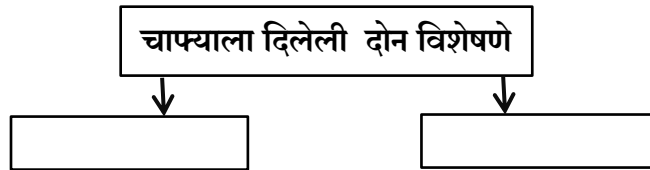
1. आकृतिबंध पूर्ण करा.

2. चौकट पूर्ण करा.

3. आकृती पूर्ण करा.

4. करणे लिहा.

- i) सिंधुताईची आई तरातरा बाहेर आली कारण
 - ii) अन्याजीने सिंधुताईचे नाव शाळेत घातले कारण
5. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

- i) सिंधुताईचे पूर्ण नाव काय?
- ii) सिंधुताईची शाळा कशी होती?
- iii) सिंधुताईचा जन्म कधी झाला?

6. एका शब्दात उत्तरे लिहा.

i) सिंधुताईच्या वडिलांना म्हणत. -

ii) शाळेसमोरील असलेले भलंमोठं झाड. -

iii) सिंधुताई रोज शाळेसमोरील यांना घेऊन जात. -

iv) सिंधुताईचा जन्म येथे झाला. -

v) सिंधुताईचे लहानपणीचे नाव. -

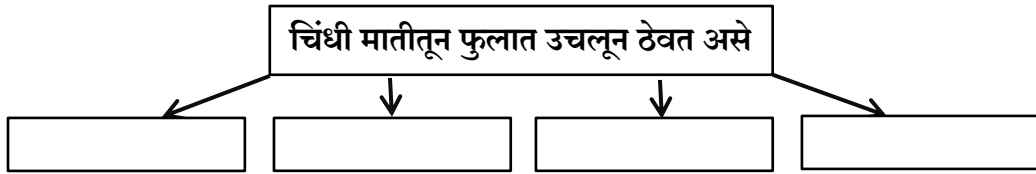
7. स्वमत : एखाद्या गरीब मुलीस शिकण्याची इच्छा असल्यास तुम्ही काय कराल ?

गद्य क्र.3 : अनाथांची आई - पान क्र.७

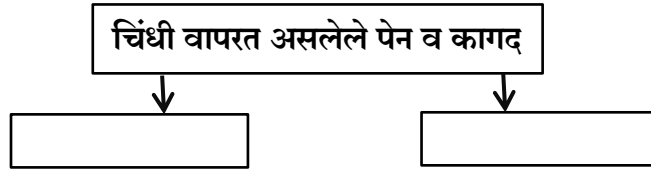
परिच्छेद: शाळेची घंटा झाली नावाची चिमणी उडून जाणार.

प्र. 1 . {अ} उताऱ्याच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

1. आकृतिबंध पूर्ण करा.

2. चौकट पूर्ण करा.

3. आकृती पूर्ण करा.

4. करणे लिहा.

- i) सिंधुताईना कधी कधी दिवस दिवस शाळेत जाता येत नसे कारण
- ii) 'चिंधी' नावाची चिमणी उडून जाणार असे गुरुजी म्हणाले कारण

5. एक दोन शब्दांत उत्तरे लिहा.

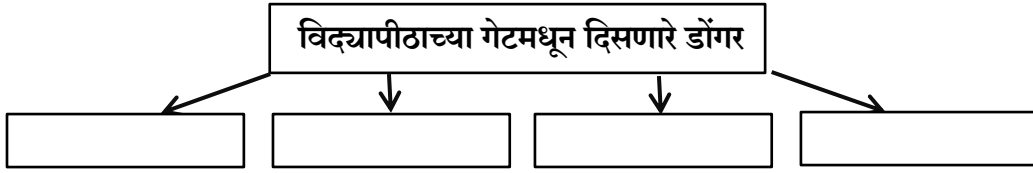
- i) शाळेची घंटा झाली की मुले-मुली बसत -
- ii) मातीतून अन्न उचलत असे तेव्हा सर्वांना वाटायचं -
- iii) भराडी नावाची वनस्पती येथे मिळते -
- iv) चौथीपर्यंत चिंधी शाळेत जात असे -

6. स्वमत : सिंधुताईना शिकण्याची खूप तळमळ होती .हे पाठाच्या आधारे पटवून द्या .

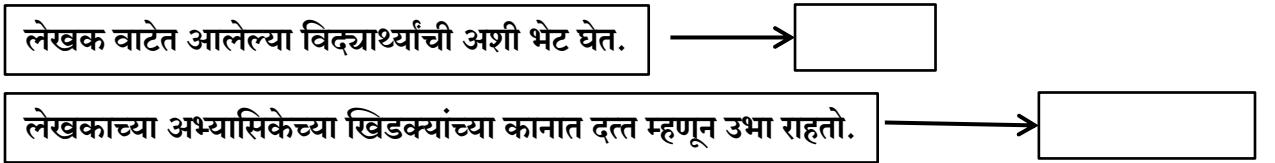
गद्य क्र.6 : मकबरा माझ्या मनातला - पान क्र.१४

परिच्छेद : अशा वेळी मी विद्यापीठ म्हणून उभा असतो मकबरा!

1) आकृतिबंध पूर्ण करा.

2..एका शब्दांत उत्तर लिहा..

3.एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

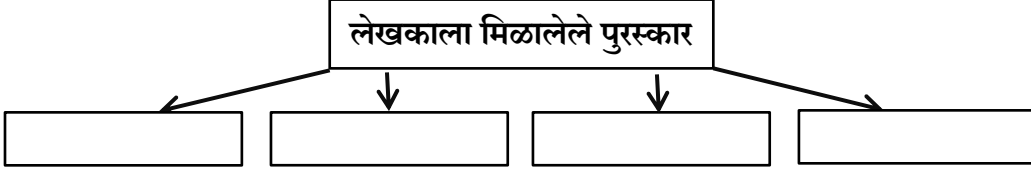
- i) डोंगराची कांती तेजोमय केव्हा होते ?
- ii) श्रावणातील हिरव्या लवीने डोंगर कसे दिसतात ?
- iii) सुचितेची व पावित्र्याची साद कोण देते ?
- iv) लेखकाने खोल कोशात काय दडवून ठेवले आहे ?

4. स्वमत : मकबरा आणि लेखक यांच्यातील मैत्रीचे नाते तुमच्या शब्दांत लिहा.

गद्य क्र.6 : मकबरा माझ्या मनातला - पान क्र.१५

परिच्छेद : माझ्या ग्रंथाला राज्यपुरस्कार पावसाळ्यात नि उन्हाळ्यातदेखील.

1.आकृतिबंध पूर्ण करा.

2.एका शब्दांत उत्तर लिहा..

लेखक प्रथम यास बातमी देत असे	→	
लेखक अखंड न्हाऊन निघत	→	
लेखकाला आयुष्यात या क्षणाला मोलाचे स्थान मिळाले	→	
मकबऱ्याने जसे सुख पाहिले तसे हे ही पाहिले	→	

3.एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

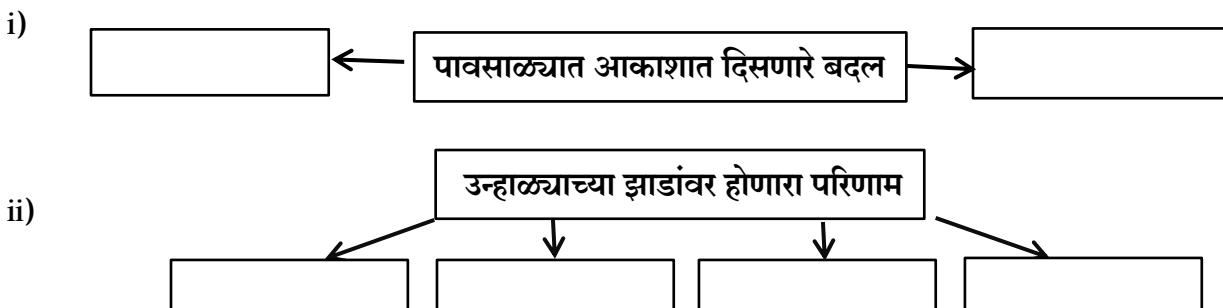
- परदेशातील निमंत्रणे आली की लेखक प्रथम कुणाला सांगत असे ?
- लेखक कशात अखंड न्हाऊन निघत ?
- मोलाचे स्थान कोणते ?
- मकबरा वर्षानुवर्षे काय करणार आहे ?

4. स्वमत : ' मकबरा लेखकाच्या सुख दुःखाच्या क्षणांचा साक्षीदार आहे' हे विधान पाठाच्या आधारे पटवून द्या.

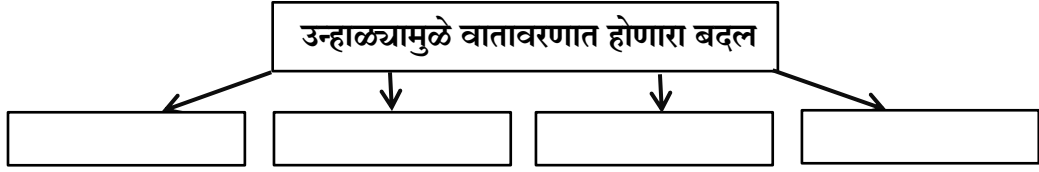
गद्य क्र.7 : बदलणं म्हणजे - पान क्र.१८

परिच्छेद : थंडी दूर पळाली होती सहजपणानं घडत राहणारं .

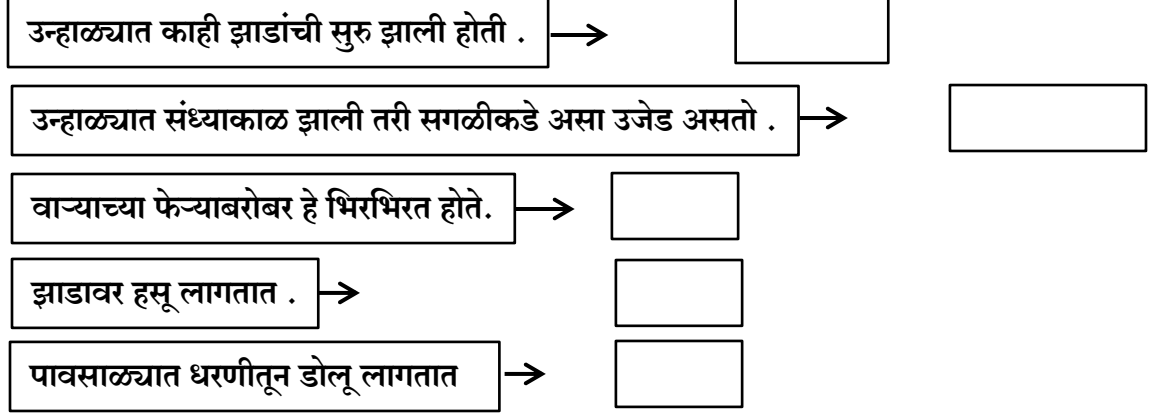
1.आकृतिबंध पूर्ण करा.

iii)

2..एका शब्दांत उत्तर लिहा..

3.एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i) फेनिल धबधबे कोठून उड्या घेऊ लागत?

ii) निसर्ग कोणत्या प्रकारचे बदल स्वीकारतो?

iii) उन्हाळ्यातील शिरशिरी आपल्याला काय देते?

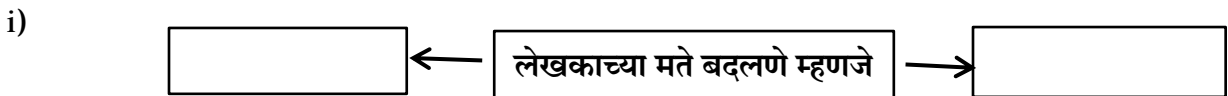
iv) उन्हाळा संपल्यावर निसर्ग कोणत्या ऋतूला सामावून घेतो?

4. स्वमत : निसर्गातील घडणाऱ्या विविध बदलांविषयी तुमचे मत लिहा.

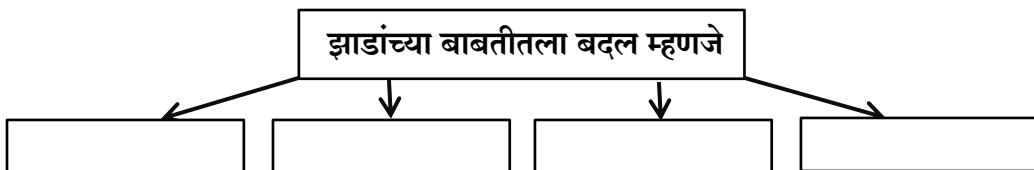
गद्य क्र.7 : बदलणं म्हणजे - पान क्र.१९

परिच्छेद : बदलण म्हणजे फुलणं वसंतगमानाबरोबर आपण स्वीकारणार का ?

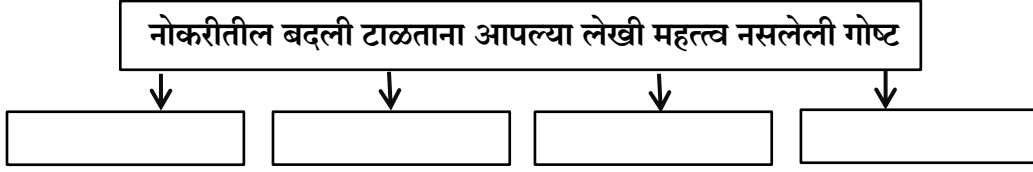
1.आकृतिबंध पूर्ण करा.

ii)

iii)

2..एका शब्दांत उत्तर लिहा..

पानाआड हसू लागत . → □

झाडांवर सुगंधाचा , सौंदर्याचा हा बहरतो. → □

दुसऱ्यांच्या भावनांशी समरस होणे म्हणजे. → □

बदलायला हट्टाने नकार देतो व आयुष्यात ओढवून घेतो. . → □

काळ्या रंगामुळे या रंगाला महत्त्व आहे . → □

3.एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i) झाडांवर कशाचा उत्सव बहरतो ?

ii) लेखकाच्या मते बदलणं म्हणजे काय ?

iii) आपण बदललो नाहीतर काय होईल ?

iv) वाढत्या वयाबरोबर आपण काय हरवून बसतो ?

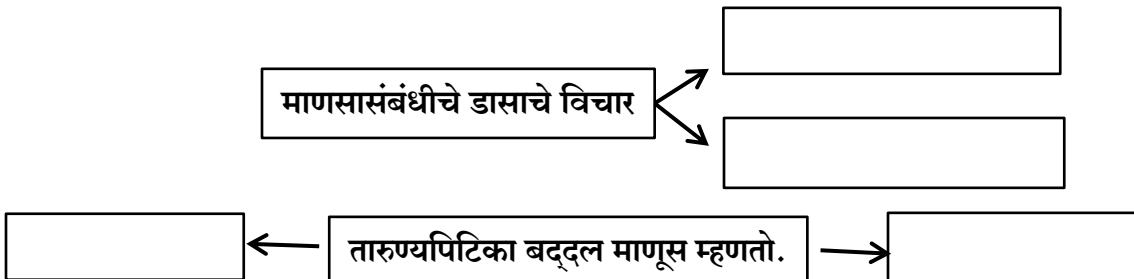
4. स्वमत : निसर्गात झालेला बदल आपल्या अनुभवाच्या आधारे पटवून द्या.

गद्य क्र.१० : डासपीटिका – पान क्र.२९

परिच्छेद : “छे छे , तसं करायला याला काय म्हणावं ?

प्र. 1 . {अ} उताऱ्याच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

1.आकृतिबंध पूर्ण करा.

2.एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i) कशाप्रकारचे सहकार्य करण्याचे कबूल केले आहे?

ii) कशावर प्रयोग सुरु आहेत ?

iii) कोणती गोष्ट माणसाला चालेल ?

3. कारणे लिहा.

i) वनस्पतींनी सहकार्य करण्याचे ठरविले कारण

ii) पुतण्याने काकांना आरशात पाहायला सांगितले कारण

4. योग्य पर्याय शोधा.

i) शरीरात जंतूसाठी घ्यायचे आहे

(आयुर्वेदिक , अँटिबायोटिक्स , घरगुती औषध)

ii) डास चावल्यावर चेहऱ्यावर उमटतात,

(तारुण्यपीटिका , चेहऱ्यावर पुरळ , डासपीटिका)

5. एका शब्दात उत्तरे लिहा.

i) वनस्पती पासून मिळते . -

ii) जंतूसाठी द्यावयाचे आहे. -

iii) काकांनी चेहऱ्यावरील पीटिकांना नाव दिले . -

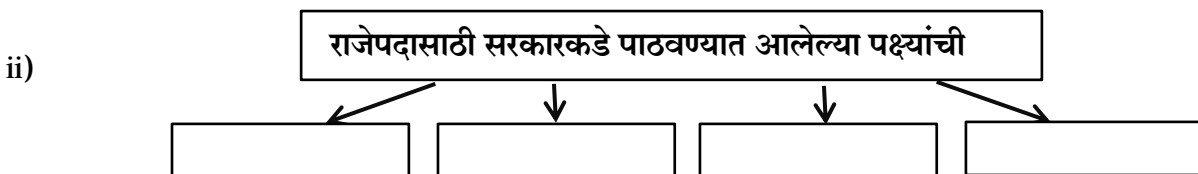
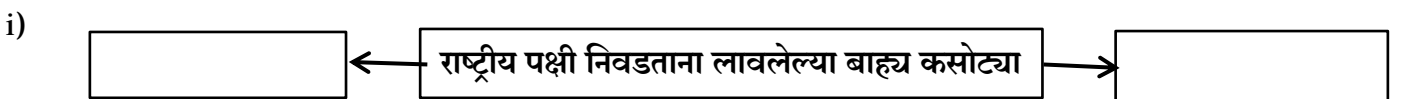
iv) शक्यतोवर डासांनी काय पकडायचे आहे. -

6. स्वमत : 'डासांनी माणसांचे अनुकरण केले आहे' हे विधान स्पष्ट करा.

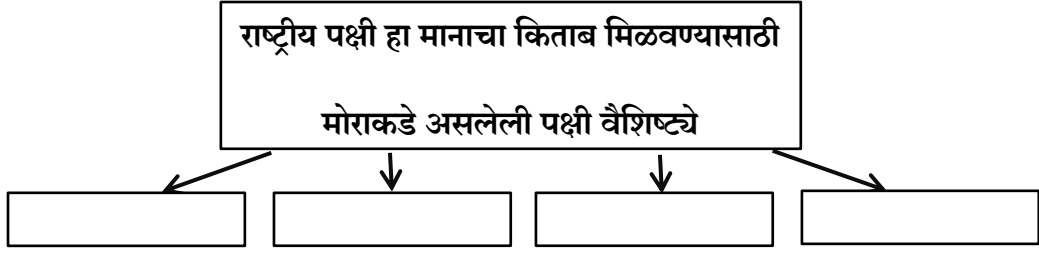
गद्य क्र.12 : मोर - पान क्र.३३

परिच्छेद : या सूचनेचा उद्देश असे ठरवण्यात आले.

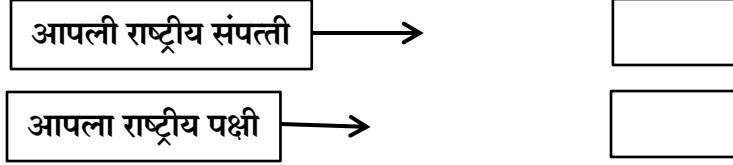
1.आकृतिबंध पूर्ण करा.

iii)

2. चौकट पूर्ण करा .

3. ' मोर ' उत्तर येईल असा प्रश्न तयार करा.

4. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i) राजे पदासाठी कोणत्या पक्ष्यांची नावे सरकारकडे पाठविण्यात आली ?

ii) कोणत्या पक्षी वैशिष्ट्यांचा विचार 'राष्ट्रीय पक्षी' निवडतांना करण्यात आला ?

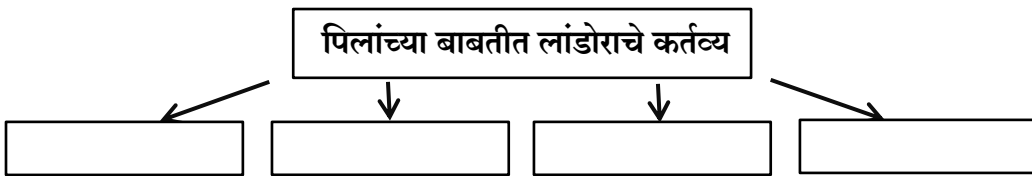
5. स्वमत : वन्य पशुपक्षी ही आपली राष्ट्रीय संपत्ती आहे, या विषयाबद्दल तुमचे मत लिहा.

गद्य क्र.12 : मोर - पान क्र.३४

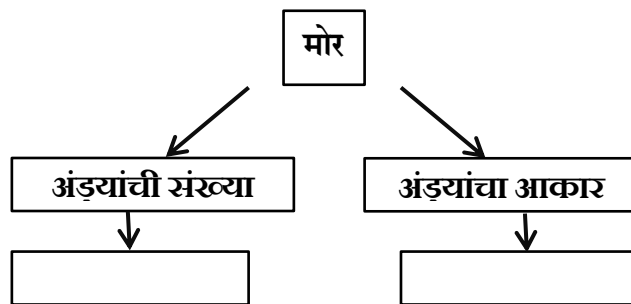
परिच्छेद : कांगो आणि आफ्रिकेमधील संरक्षण करावे लागते.

1. आकृतिबंध पूर्ण करा.

i)

ii)

2.कारणे सोधा .

i) पांढऱ्या रंगाचे मोर निसर्गदत्त नाहीत. कारण.....

ii) लांडोरीला पिल्लांचे संरक्षण करावे लागते. कारण.....

3.एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i) लांडोर अंडी कुठे घालतात ?

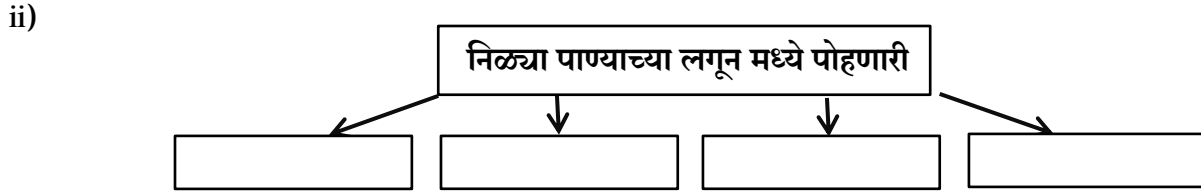
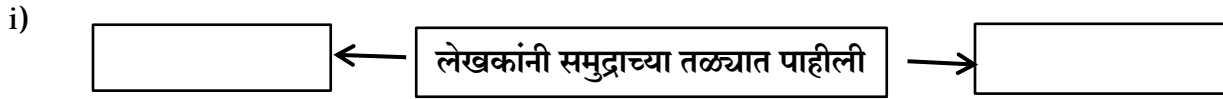
ii) अंड्यातून पिल्लू बाहेर आल्यावर लांडोर किती दिवस आपल्या अंगाखाली ठेवते ?

4. स्वमत : राष्ट्रीय पक्षी मानाचा किताब देण्यास मोर योग्य पक्षी आहे, याबाबत तुमचे मत स्पष्ट करा.

गद्य क्र.१३ : मॉरिशस- सागर दर्यातले साखर बेट - पान क्र.३८

परिच्छेद : मॉरिशसला पोहोचलो जलजीव आहे.

1.आकृतिबंध पूर्ण करा.

2..एका शब्दांत उत्तर लिहा..

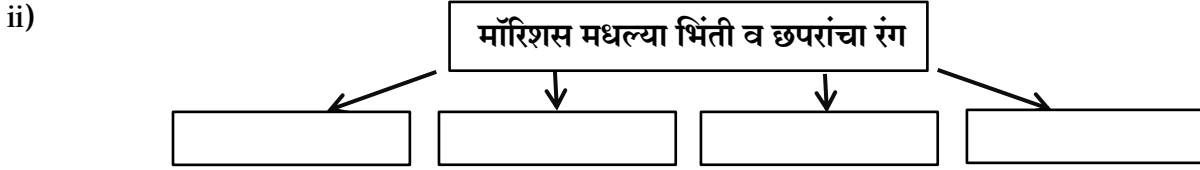
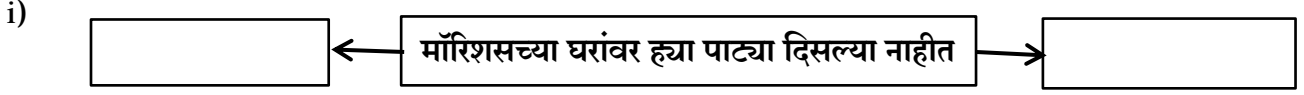

3. स्वमत : तुम्ही केलेल्या पर्यटन स्थळाची सहल याबद्दल माहिती लिहा.

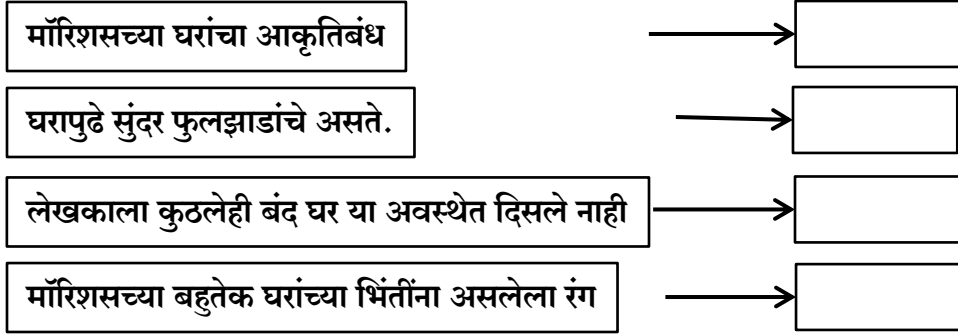
गद्य क्र. १३ : मॉरिशस- सागर दर्यातले साखर बेट - पान क्र. ३८

परिच्छेद : मॉरिशसमधील घरे पाहणे भवितव्य असते.

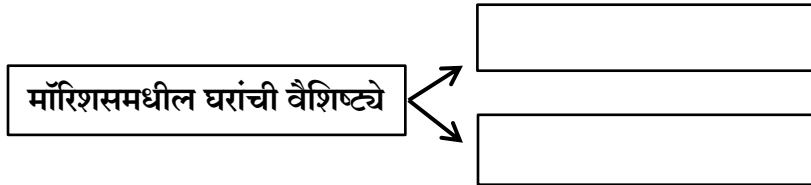
1. आकृतिबंध पूर्ण करा.

2..एका शब्दांत उत्तर लिहा..

3.

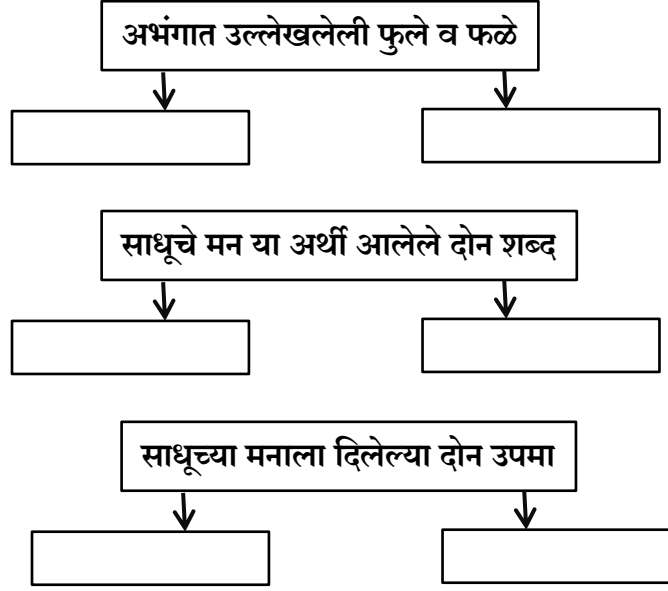
4.. स्वमत : या पाठातील तुम्हाला आवडलेल्या एक गोष्टीचे वर्णन करा.

विभाग 1 – पद्य

पद्य क्र.1 : अ) शेखमहंमद सांगती सेव - पान क्र.2

प्र. 1 . कवितेच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

1. आकृती पूर्ण करा.

2..एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i) साधूचे शब्द कसे असते ?

ii) साधूचे हृदय कसे असतात ?

iii) साधूचे अंतरंग कशासारखे असते ?

iv) संत शेख महंमद यांनी केलेला उपदेश लिहा.

3.वैशिष्ट्ये शोधून खालील तक्ता पूर्ण करा.

अभंगात उल्लेखलेल्या गोष्टी/व्यक्ती	बाह्यरंग	अंतरंग
i) केकती		
ii) फणस		
iii) नारळ		
iv) संत		

4. विधाने सत्य की असत्य ते लिहा.

i) साधूचे मन बोधाने ओथंबलेले असते. -

ii) फणसाचे सर्वांग गोडीने भरलेले असते. -

iii) संत शेख महंमद प्रेक्षकांना उपदेश करतात. -

5. ओळींचा सरळ अर्थ लिहा.

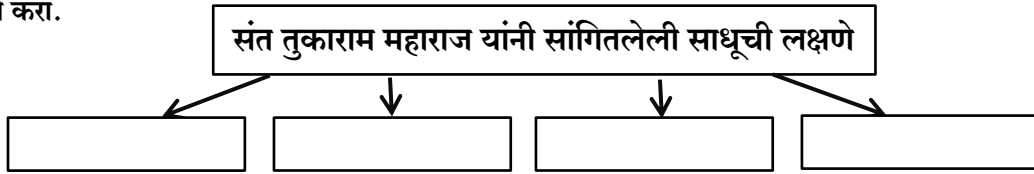
केकतीला कांट्याचे वेढे भितरीं निपजती केवडे

(सूचना : कवितेतील प्रत्येक ओळीचा सरळ अर्थ लिहिण्याचा सराव करावा.)

पद्य क्र.1 : आ) जें कां रंजलें गांजलें - पान क्र.4

प्र. 1 . कवितेच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

1.आकृती पूर्ण करा.

2. योग्य पर्याय शोधा.

i) साधू म्हणजे अशी व्यक्ती जी

- रात्रंदिवस ध्यान करते.

- दुःखीकष्टी लोकांना आपले समजते.

-रात्रंदिवस भजन करते.

- रात्रंदिवस भक्ती करते.

ii) परमेश्वराचे अस्तित्व बघावे.

-जे फक्त सज्जन समजले जातात त्यांच्यामध्ये

- रंजल्या गांजल्यांना आपलेसे करणाऱ्यांमध्ये

-समाजासाठी भजन-पूजन करणाऱ्यांमध्ये

- एकांतात तपश्चर्या करणाऱ्यांमध्ये

3.एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i) देव कोठे जाणावा ?

ii) साधू कोणाकोणाला आपुलकी दाखवतात ?

iii) संत तुकाराम महाराज कोणाची भरभरून महती सांगतात ?

4. चौकट पूर्ण करा.

i) साधू ज्यांना हृदयी धरतात ते –

ii) साधू ज्यांच्यावर पुत्रवत प्रेम करतात त्या व्यक्ती –

iii) नवनीताप्रमाणे मऊ असणारे –

iv) संत तुकाराम महाराज यांच्या मते भगवंत ज्यांच्यामध्ये वास करतो ती व्यक्ती –

5. ओळीचा सरळ अर्थ लिहा.

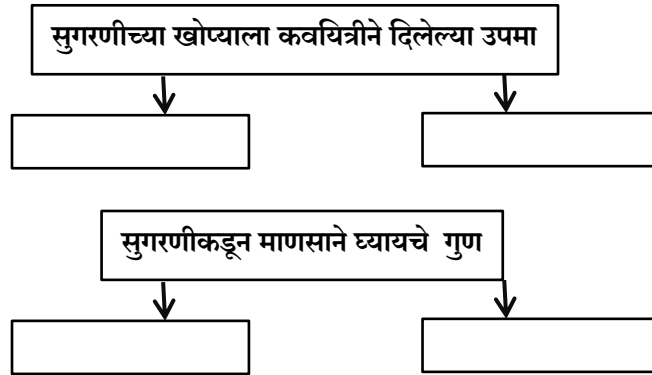
जें कां रंजलें गांजलें त्यासि म्हणे जो आपुलें ॥

(सूचना :कवितेतील प्रत्येक ओळीचा सरळ अर्थ लिहिण्याचा सराव करावा.)

पद्य क्र.5 : खोप्यामधी खोपा - पान क्र.12

प्र. 1 . कवितेच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

1.आकृती पूर्ण करा.

2..एका शब्दांत उत्तर लिहा..

सुंदर खोपा विणणारा पक्षी	→	
खोपा टांगण्याची जागा	→	
खोप्याची केलेली तुलना	→	
हात बोटांचे काम करणारे पक्षीणीचे अवयव	→	
सुगरणीचा जीव ज्यामध्ये अडकला ते	→	
पिले निजण्याचे स्थान	→	

3.एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i) सर्वात सुंदर खोपा कोणत्या पक्षाचा आहे ?

ii) कवयित्रीने सुगरणीच्या खोप्याला कशाची उपमा दिली आहे ?

4. 'पिलं' हे उत्तर येईल असा प्रश्न तयार करा.

5. ओळींचा सरळ अर्थ लिहा.

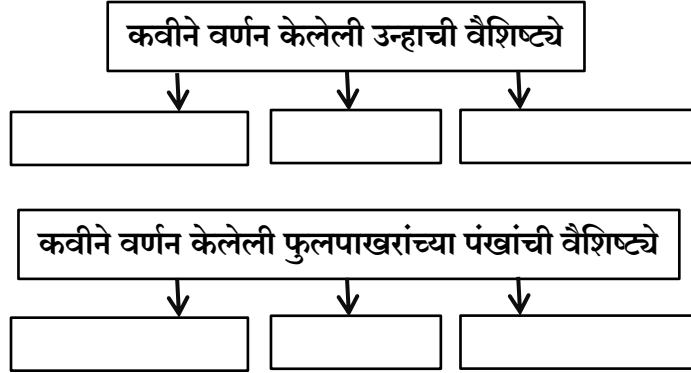
अरे खोप्यामधी खोपा सुगरणीचा चांगला

(सूचना :कवितेतील प्रत्येक ओळीचा सरळ अर्थ लिहिण्याचा सराव करावा.)

पद्य क्र.8 : सायंकाळची शोभा - पान क्र.22

प्र. 1 . कवितेच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

1.आकृती पूर्ण करा.

2..एका शब्दांत उत्तर लिहा..

सोनेरी मुकुट घालणारी	→	□
साळीवर झोपणारी	→	□
सोन्याचा गोळा	→	□
सोने वाहून नेणारा	→	□
हिरवेगार शेत	→	□
पाळण्यात झुलणारी	→	□

3.एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

i) झाडांनी कोणत्या रंगाचे मुकुट घातले आहे ?

ii) शेत कोणत्या रंगाचे आहे?

iii) संध्याकाळी पाखरे कुठे गोळा होतात ?

4. ' फुलपाखरे ' उत्तर येईल असा प्रश्न तयार करा.

5. ओळीचा सरळ अर्थ लिहा.

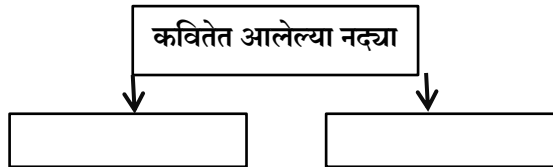
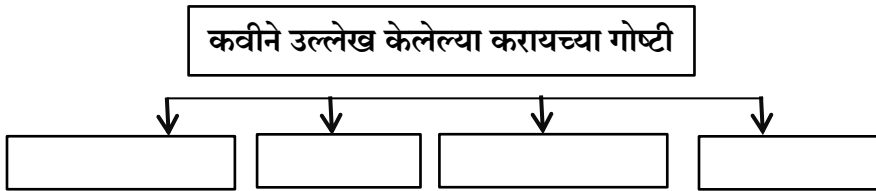
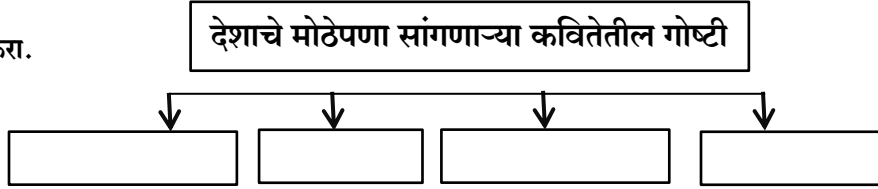
पिवळे तांबूस ऊन कोवळे पसरे चौफेर ओढा नेई सोने वाटे वाहुनिया दूर

(सूचना : कवितेतील प्रत्येक ओळीचा सरळ अर्थ लिहिण्याचा सराव करावा.)

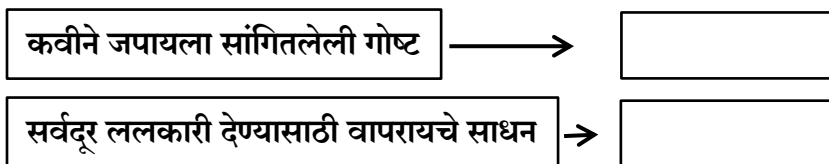
पद्य क्र.11 : हा देश माझा - पान क्र.30

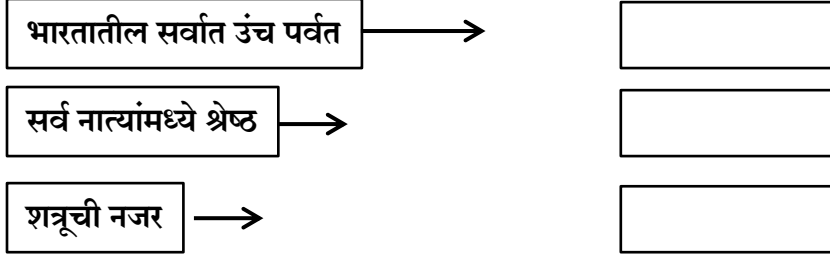
प्र. 1 . कवितेच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

1.आकृती पूर्ण करा.

2..एका शब्दांत उत्तर लिहा..

3. योग्य पर्याय शोधा.

i) तुमचे बाहू स्फुरण पावू द्या

– दुसऱ्याला मदत करण्यासाठी .

– समाजकार्य करण्यासाठी .

– देशातील लोकांना सामर्थ्यशाली बनवण्यासाठी . – देशाकडे वाकड्या नजरेने बघणाऱ्यांना धडा शिकवण्यासाठी .

ii) कवीच्या मते उत्सुकलेल्या हातांनी काय करावे ?

–शैक्षणिक कार्याला प्रोत्साहन द्यावे.

– देशाच्या प्रगतीसाठी कार्य करावे.

–सत्कार्याला प्रोत्साहन द्यावा.

– हातांची उत्सुकता तशीच ठेवावी.

4. ओळींचा सरळ अर्थ लिहा.

हा उंच हिमालय माझा , हा विशाल सागर माझा

ह्या गंगा , यमुना , शेती , धरती , बागबगीचा माझा

(सूचना : कवितेतील प्रत्येक ओळीचा सरळ अर्थ लिहिण्याचा सराव करावा.)

विभाग 3 – भाषाभ्यास

*काळ –

अ). सूचनेनुसार उत्तरे लिहा.

- i. शिकलेले कधीच विसरता आले नाही. (काळ ओळखा.)
- ii. आम्ही क्रिकेट खेळतो.(काळ ओळखा)
- iii. अलीला एक तान्हूले भावंड आहे. (भूतकाल करा.)
- iv. माझी शाळा मला आवडते.(काळ ओळखा)
- v. रस्त्यावर अजिबात रहदारी नाही. (भविष्यकाळ करा)
- vi. बाजारातून आईने पेढे आणले. (काळ ओळखा)
- vii. बागेत फूले हसू लागतील . (भूतकाळ करा)
- viii. सायंकाळची शोभा अवर्णनीय आहे.(काळ ओळखा)
- ix. झाडावर फुले हसू लागतील. (वर्तमानकाळ काळ)
- x. अलीच्या मनात विचार येतो. (भूतकाळ करा)
- xi. उष्ण वादू लागला होता. (भविष्यकाळ करा)
- xii. मी हिमालयातील जंगल पाहीन. (काळ ओळखा)
- xiii. चेहऱ्यावर डायपीटिका दिसल्या. (काळ ओळखा)

*वाक्प्रचार–

खालील वाक्प्रचारांचा अर्थ लिहून वाक्यात उपयोग करा.

- i. भुरळ घालणे–
- ii. झुंबड उडणे–
- iii. गायब होणे –
- iv. आकांत माजणे–
- v. भांबावून जाणे –
- vi. टकलावून बघणे –
- vii. दत्त म्हणून उभे असणे –शिरशिरी येणे –
- viii. टेहाळणी करणे –

-खालील वाक्प्रचारांचा योग्य अर्थ दिलेल्या पर्यायातून शोधून लिहा.

- i. झुंबड उडणे- (गर्दी होणे ,गोंधळ होणे)
- ii. हवाली करणे- (सोपवणे , आवडणे)
- iii. साद घालणे - (शुद्धीवर येणे , हाक मारणे)
- iv. समरस होणे - (एकरूप होणे , एक सारखे बघणे)
- v. नवनवतीचा साज लेणे - (बासुरी वाजवणे , नव्या नवरीप्रमाणे सजणे)

-वाक्प्रचार व अर्थ यांच्या जोड्या लावा.

वाक्प्रचार	वाक्प्रचारांचा अर्थ
गान्हाणी सांगणे	गोंधळून जाणे
हात आखडणे	तक्रारी करणे
	मदत थांबविणे

वाक्प्रचार	वाक्प्रचारांचा अर्थ
गंध नसणे	निश्चय करणे
निर्धार करणे	माहिती नसणे
	वास न येणे

- कंसातील वाक्प्रचारांचा वाक्यात योग्य ठिकाणी वापर करून वाक्य पुन्हा लिहा.

(बोलणे खुंटणे , हशा उसळणे , दाद न देणे , हात आखडणे)

- i. सुनिता निघून गेल्यामुळे आईचे बोलणे अर्धवट राहिले.
- ii. रोहनने विनोद करताच सभेत सर्व खोखो हसले.
- iii. उमाची कोणतीही सूचना सभेला मान्य झाली नाही.
- iv. सदूला नोकरी लागताच काकांनी मदत थांबवली .

आ} भाषिक घटकावर आधारित :

*समानार्थी शब्द

1. पुढील शब्दांचे समानार्थी शब्द लिहा.

- i. पृथ्वी -
- ii. सूर्य -
- iii. नदी -
- iv. चंद्र -
- v. सायंकाळ -

- vi. निद्रा -
- vii. झाड -
- viii. निशा -
- ix. फूल -
- x. सागर -
- xi. तुटपुंजा -
- xii. यक्ष -

*** अक्षरापासून अर्थपूर्ण शब्द :**

2. पुढील शब्दातील अक्षरांपासून दोन अर्थपूर्ण शब्द तयार करा.

- i. रामदास -
- ii. वजनदार -
- iii. महाभारत -
- iv. लागवड -
- v. संधगती -
- vi. महासागर -
- vii. आंतरभारती -

- पुढील शब्दांचा योग्य क्रम जुळवून अर्थपूर्ण वाक्य तयार करून लिहा.

- i. नावाची , आता , उडून , जाणार , चिंधी , चिमणी ,
- ii. करमत , मला , त्याला , भेटल्याशिवाय , नाही
- iii. पेन , हे , आहे , वजनदार , काहीसं
- iv. हा , जमातीतील , पोटजातीचा , आहे , मोर , कोंबडीच्या , पक्षी
- v. माणसाला , काही , नव्हते , त्या , बाकी , प्रश्न

*** शुद्ध शब्द :**

3. अचूक शब्द निवडा .

- i. अनुभव / अनूभव / आनुभव / अनुबव
- ii. प्रतिनिधी / प्रतीनीधी / प्रतिनिधि / प्रतीनिधी
- iii. महत्व / महत्त्व / महतव / म्हत्त्व
- iv. पुस्तक / पूस्तक / पुसतक / पुत्सक
- v. औषद / औसध / औषध / वोशाध
- vi. सिक्सन / शिक्सन / शिक्षण / शिक्षन

- vii. खुश / खुस / खूष / खूश
- viii. आकरोश / आक्रोश / अक्रोश / अक्रोश
- ix. कनिष्ठ / कणीष्ठ / कानीष्ठ / कनिस्त
- x. विहीर / विहिर / वीहिर / वेहीर

– लेखन नियमानुसार पुढील शब्द शुद्ध करून लिहा.

- i. मानुसकी
- ii. हीरवी
- iii. जैवीक
- iv. विषेश
- v. उत्तिर्ण

***विरामचिन्हे :**

4.विरामचिन्हांसमोर नावे लिहा.

- i. ; =
- ii. ‘ ’ =
- iii. ! =
- iv. ? =
- v. - =

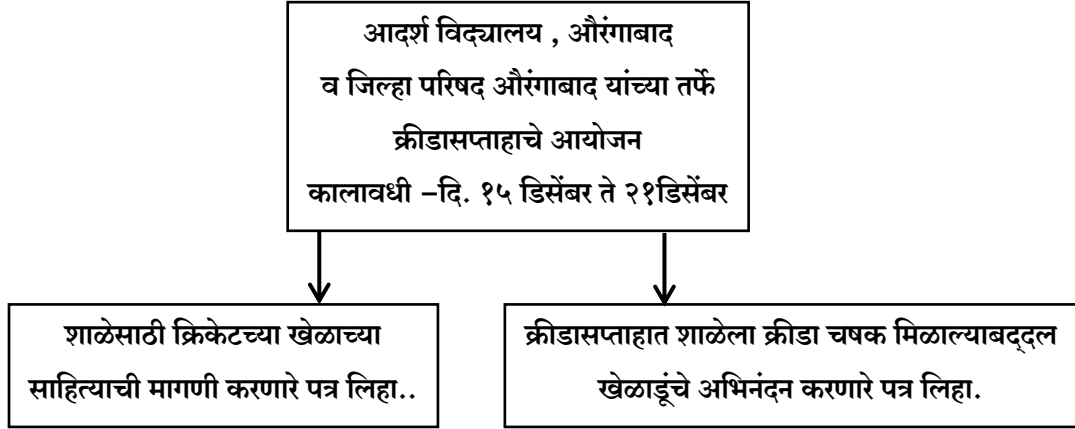
–विरामचिन्हांच्या जोड्या लावा.

विरामचिन्हे	विरामचिन्हांची नावे
,	प्रश्नचिन्ह
“ ”	स्वल्पविराम
.	दुहेरी अवतरण चिन्ह
?	पूर्णविराम

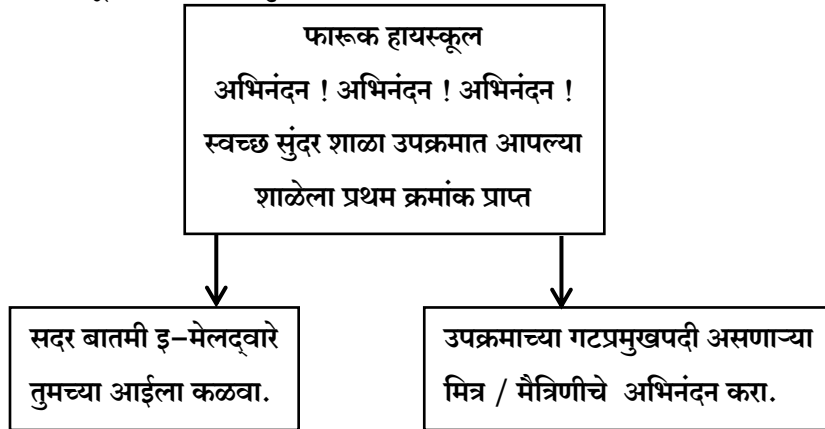
विभाग 4 – उपयोजित लेखन

{अ} पत्रलेखन :

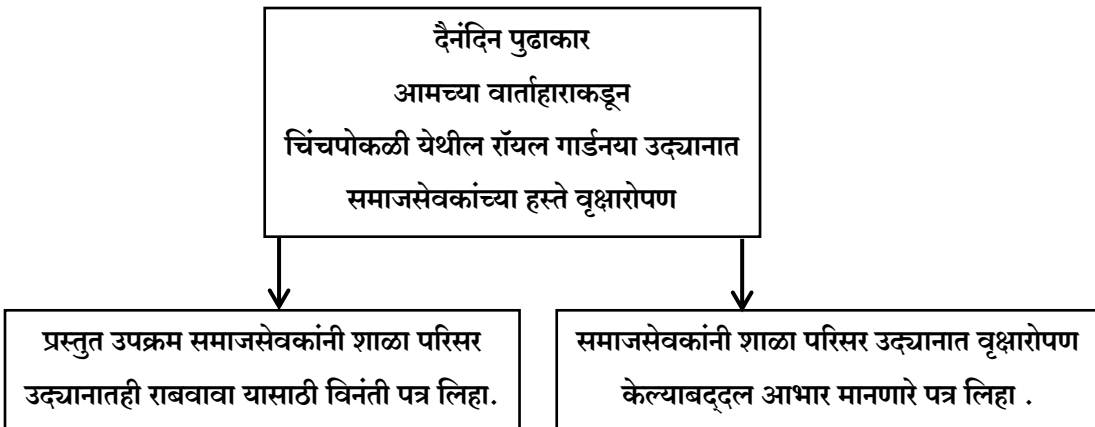
i) क्रीडा विभाग प्रमुख या नात्याने संबंधित व्यक्तीला पत्र लिहा.

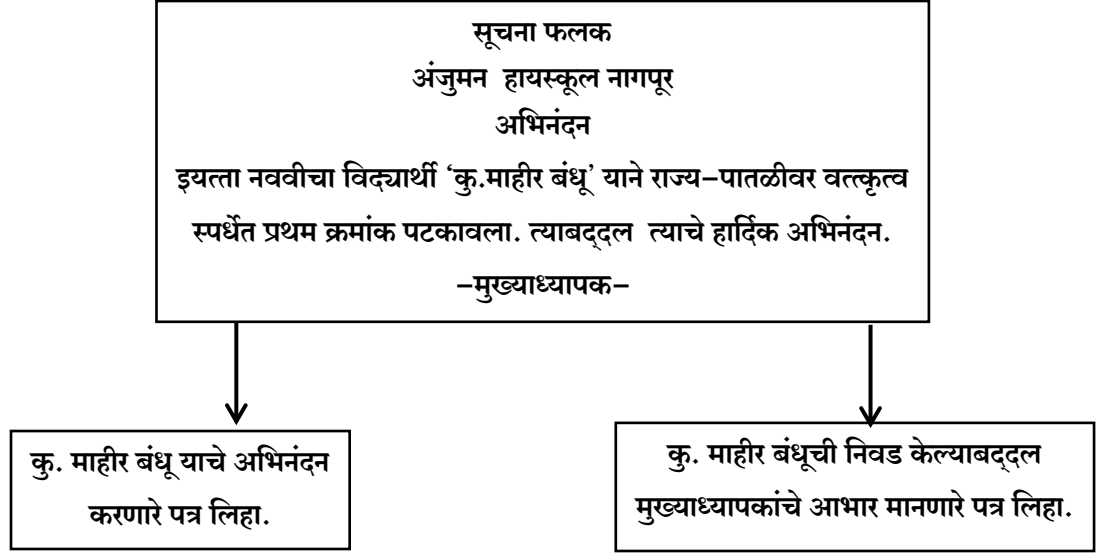
ii) शालेय फलकावरील बातमी वाचून त्या खालील कृती करा.

iii) विद्यार्थी प्रतिनिधी या नात्याने खालील एका विषयावर पत्र लिहा.

iv) खालील एका विषयावर पत्र लिहा.

*गद्य आकलन :

1. खालील उतारा वाचा व त्याच्या आशयावर पाच प्रश्न तयार करा.

i) निसर्ग महान जादुगार आहे. तो अतर्क्य असून त्याचे चमत्कार , त्याच्या लीला आगाध आहेत. निसर्ग हा प्रसन्न , रमणीय , सौंदर्यशील आहे. त्याच्या संगतीत रमताना कळत-नकळत आपण खूप गोष्टी शिकतो. आपण अंतर्मुख होतो, विचार करू लागतो. दुथडी भरून वाहणारी नदी, उडी घेणारे जलप्रपात , वाहता झरा हे सारे आपल्याला जणू 'पुढे पुढे जात राहा' असा संदेश देतात. आसमंत गंधित करणारे सुगंधी फूल, मन रिझवणारा वारा, शीतल छाया देणारा व रसाळ फळे देणारा वृक्ष , आपल्या कृपेची बरसात करणारा मेघ हे सारे आपल्याला 'देते व्हा, देण्यातला आनंद लुटा', हा काममंत्र देत राहतात.

ii) स्वित्झर्लंडमधील हायनफॉल या धबधब्याजवळ थरारक बोटिंग झाले . पुढचा प्रवास एन्जलबर्गच्या दिशेने सुरू झाला . वनश्रीने नटलेल्या रस्त्यावरून बस पळत होती . पुढे डोंगरघाट चढून संध्याकाळच्या सुमारास आम्ही एन्जलबर्गमधील टॅरेस हॉटेलमध्ये पोहोचलो . या हॉटेलमध्ये प्रवेशद्वार मोठे गमतीचे होते . बोगदेवजा दोन चिंचोळे मार्ग आणि दोन लिफ्टमधून वर गेल्यावर आम्ही हॉटेलच्या स्वागतकक्षात पोहोचलो. आमच्या सामानाची व्यवस्था करण्यापासून ते स्वागतकक्षातच गरमागरम चहाची सोय असं आदरातिथ्य करणारे आमच्या युरोप दौऱ्यातील हे एकमेव हॉटेल ! हवेत बऱ्यापैकी गारवा होताच . मी व आदित्यने चहा घेतला आणि आमच्या रूममध्ये गेलो . रूमच्या खिडकीतून नयनरम्य देखावा दिसत होता .

iii) आईने वासंतीला सर्व प्रकारच्या कामांची सवय लागली . तिने तिला स्वयंपाक करावयास शिकविला . त्या दोघी जात्यावर दळणही दळत असत . दळताना त्या सुंदर गाणी म्हणत ! वासंतीची कविता तिच्या गाण्यांवर पोसली आहे . आज अपंग वासंती स्वतः : चे काम करतेच , पण शिवाय घरातीलही ती सर्वकाही करू शकते . याचे श्रेय ती आपल्या आईला देते . ' शरीर थकले तरी मनाने थकू नये ' असे वासंतीची आई नेहमी म्हणे . ते तिच्या मनावर ठसले होते . म्हणूनच घरापासून दूर असलेल्या विद्यापीठात ती जाऊ शकते . तेथील जिने

स्वतः चढून एम् . ए . च्या वर्गांत जाऊन बसते . अडचणींवर मात करणे , जे नाही त्याबद्दल दुःख न करत बसता मार्ग काढणे , हयातच माणसाचे माणूसपण आहे . दुःखाने खचून जाण्यात नाही असेच वासंती समजते .

iv) अमेरिकेतल्या धावपळी मार्गे हे सूत्र आहे , कमीत कमी वेळात जास्तीत जास्त उत्पादन करायचे आणि विश्रांतीच्या वेळात त्या उत्पादनाचे जास्तीत जास्त सुख घ्यायचे . सामान्य अमेरिकन माणूस मधल्या सुट्टीचा वेळ सोडून दर दिवशी आठ तास काम करतो आणि शनिवार व रविवार हया दोन दिवशी संपूर्ण सुट्टी उपभोगतो . त्याला पगार ही दर शुक्रवारी मिळत असल्याने शनिवार व रविवार हया दोन दिवशी त्याची चैन असते . पण कामाच्या आठ तासात तो जे काम करतो ते मात्र राक्षसी असते . हया पद्धतीमुळे कारखान्यात उत्पादन सोडाच , पण शेतावरील उत्पादन सुद्धा प्रमाणा बाहेर वाढले आहे .

v) विनयशीलतेला साजेसा शास्त्रीजींच्या वागण्यातला साधेपणा होता . त्यांनी स्वतः साठी दोन सदरे , दोन धोतरे आणि एक टोपी याशिवाय जास्त कपडे कधीच वापरले नाहीत ' अशी त्यांच्या भगिनीने आठवण सांगितली आहे . हे सर्व कपडे खादीचे असत . सोळा ते अठरा तास ते काम करीत असत . कामात ते कितीही व्यग्र असले तरी ठरलेली कामे त्यांच्या लक्षात असत . त्यांचा स्वभाव अतिशय शांत होता . जेव्हा शपथविधीला जायचे होते , तेव्हा शास्त्रीजी शांतपणे कामकाज पहात होते . शास्त्रीजींच्या लक्षात आहे की नाही अशी शंका वाटून बिचाऱ्या सेक्रेटरीची मात्र सारखी चुळबुळ चालली होती . धिम्या स्वभावाच्या शास्त्रीजींच्या चेहऱ्यावर मात्र अजिबात काही भावदर्शन नव्हते . ठरलेली वेळ होताच हातातले काम एखादया यंत्राप्रमाणे थांबले , शास्त्रीजी जागचे उठले , बाहेर पडले आणि राष्ट्रपतिभवनाकडे चालत निघाले शपथविधिसाठी ! असे शांत आणि वक्तशीर वागणारे शास्त्रीजी होते .

* जाहिरात लेखन :

1. 'राष्ट्रीय उद्यानातील जंगल भ्रमंती' या विषयासाठी जाहिरात तयार करा.
2. पुढील जाहिरातीखालील कृती सोडवा .

पुस्तके वाचू या.... आनंदी राहू या.

स्फुर
पुस्तकांच्या
दुनियतील

मराठी भाषा दिन निमित्त
शुभ्य पुस्तक प्रदर्शन

किमान १०००/-
स्पर्धांच्या अखेरीस
दोन पुस्तक माफत

दिनांक : २७ फेब्रुवारी २०२१
वेळ : सकाळी ८ ते सां. ६

पुस्तकांवर
१० ते २०%
अपघात सुट

स्थळ : फारुक विद्यालय जोगेश्वरी

आयोजक :

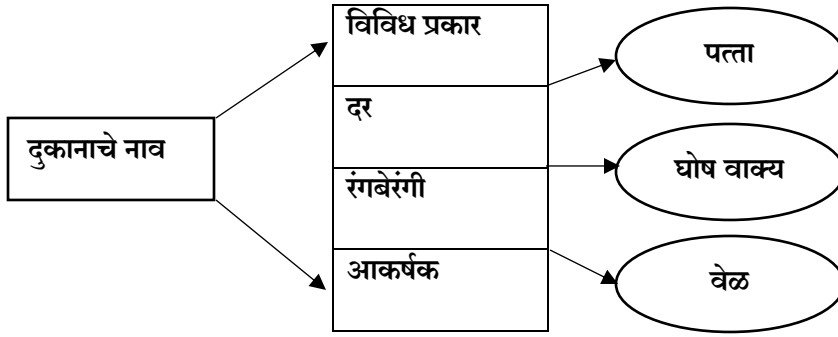
मराठी विभाग, फारुक विद्यालय, जोगेश्वरी-मुंबई
संपर्क : ९८३३५५२३५६, ईमेल : farooqui@yaly@gmail.com

प्रश्नः:

- i) भव्य पुस्तक प्रदर्शनाचा दिनांक :
- ii) भव्य पुस्तक प्रदर्शनाची वेळ :
- iii) पुस्तक प्रदर्शनाची खास वैशिष्ट्ये :
- iv) पुस्तक प्रदर्शन आयोजक :
- v) जाहिरातीचे घोष वाक्य :
- vi) मोफत पुस्तके मिळण्यासाठी किमान खरेदी रुपये :

3. ' व्यक्तिमत्व विकास शिबिराचे आयोजन ' या विषयासाठी जाहिरात तयार करा.

4. खेळण्याच्या दुकानाची जाहिरात तयार करा.

※बातमी लेखन :

खालील विषयावर बातमी तयार करा.

1. शहरात डेंग्यूचा वाढता फैलाव . म.न. पा. कडून आरोग्य तपासणी.
2. पंडित जवाहरलाल नेहरू विद्यालयात शिक्षक दिन उत्साहात संपन्न.
3. राज्य सरकारने राज्यात लागू केली प्लास्टिक बंदी.
4. तुमच्या शाळेत साजरा झालेल्या वाचन प्रेरणा दिनाची बातमी लिहा.
5. सचिन तेंडुलकरचा वाढदिवस युवा हेल्थ क्लबकडून उत्साहात साजरा.

*कथा लेखन :

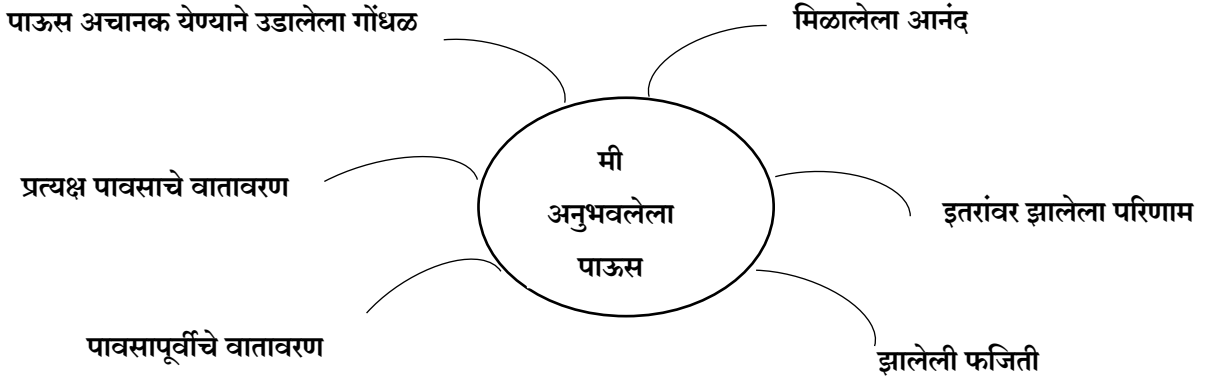
पुढील मुद्द्यांच्या आधारे कथा तयार करा व योग्य शीर्षक द्या.

1. एक कोल्हा भूक लागते द्राक्षांची बाग द्राक्षे खाण्याची इच्छा द्राक्षे उंचावर कोल्हा उड्या मारतो द्राक्षे हाती येत नाही शेवटी निराश म्हणतो, नाही तरी आंबटच असावीत!
2. एक कावला तोंडात एक मासा झाडावर धूर्त कोल्हा मासा मिळवण्याची इच्छा कावळ्याची स्तुती आवाज सुरेल कावळ्याचे गाणे मासा खाली पडणे कोल्हा मासा घेऊन फरार .
3. शाळेचा क्रीडा महोत्सव धावण्याची स्पर्धा इयत्ता नववीतील रेहाना व इयत्ता दहावीतील साकीना दोघांचा सहभाग जिंकण्यासाठी खूप सराव दोघांमध्ये चुरस स्पर्धा सुरु अचानक रेहानाचा पाय मुरगळणे रेहाना मैदानात पडणे सकीनाची स्पर्धा सोडून रेहानाला मदत तिचे रेहानाला घेऊन स्पर्धा पूर्ण करणे सर्वांकडून सकीनाचे कौतूक स्पर्धेपेक्षा , इर्षे पेक्षा माणुसकी महत्त्वाची .
4. दोन मांजरे लोण्याचा गोळा त्याचे समान भाग करणे भांडण झाडावरील माकडाचे येणे तराजू आणणे समान भाग करणे दरवेळी एका पारड्यात जास्त जादाभाग माकड खाणे अखेरीस मांजरास काही न मिळणे माकडाचे पलायन दोन मांजरांना शिकवण .

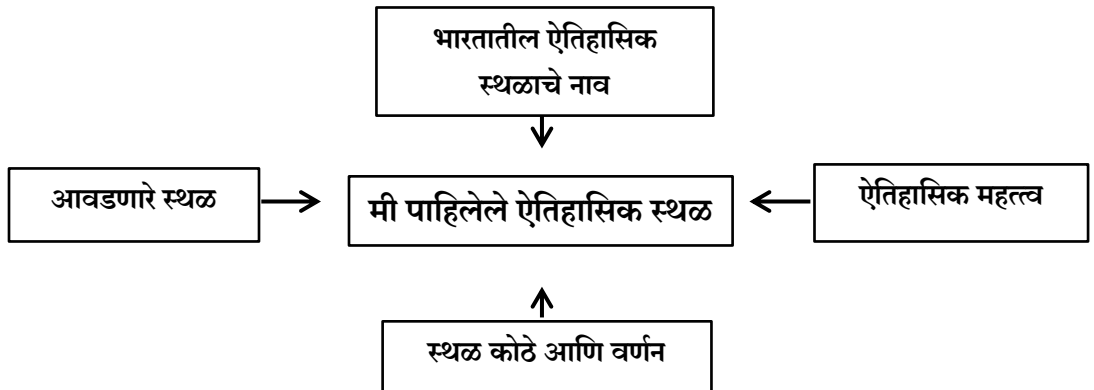
* निबंध लेखन -

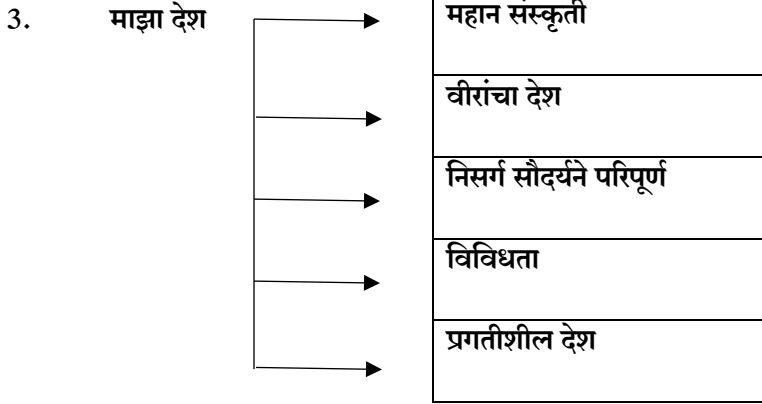
इ) खालीलपैकी कोणत्याही एक विषयावर निबंधलेखन करा.

1.

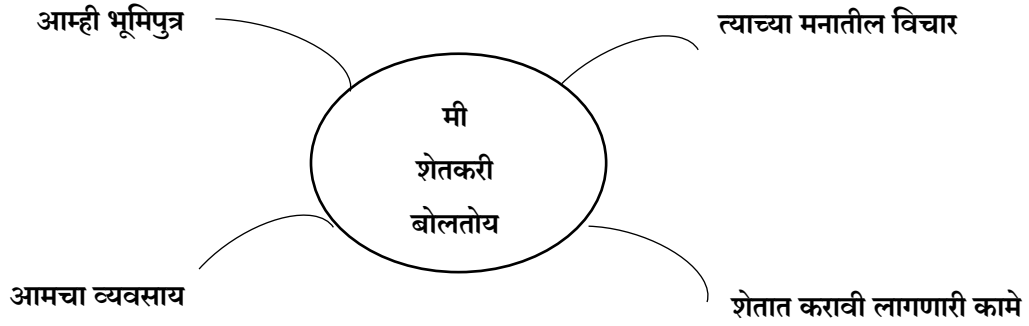

2.

5. आत्मकथन लिहा.

5. दैनंदिनी (डायरी) तुमच्याशी बोलत आहे. अशी कल्पना करून तिचे आत्मकथन पुढील मुद्द्यांचा उपयोग करून लिहा.

- i) निर्मिती ii) महत्त्व
iii) उपयोग iv) इतरांची भावना
v) आनंद vi) खंत

6. खालील घटक (फूल) तुमच्याशी बोलत आहे अशी कल्पना करून फुलाचे आत्मकथन लिहा.

